

De Erfgoedmonitor

Home > Indicatoren > Archeologische rijksmonumenten - terreinen naar oppervlakte

Archeologische rijksmonumenten - terreinen naar oppervlakte

Publicatiedatum: 19 december 2019

Eind 2015 lagen er 1.435 beschermde archeologische monumenten op 1.784 archeologische terreinen in Nederland. De meerderheid (1.095) van deze terreinen heeft een omvang die kleiner of gelijk is aan 1 hectare (10.000m²).

< 1 ha.

Aantal archeologische terreinen per provincie kleiner dan 1 ha - 2015

Bron: RCE - ARCHIS

1-10 ha.

Aantal archeologische terreinen per provincie 1-10 ha. - 2015

Bron: RCE - ARCHIS

10-100 ha.

Aantal archeologische terreinen per provincie 10-100 ha. - 2015

Bron: RCE - ARCHIS

> 100 ha.

Aantal archeologische terreinen per provincie >=100 ha. - 2015

Bron: RCE - ARCHIS

In de bovenstaande kaarten zijn de archeologische terreinen naar omvang en per provincie eind 2015 weergegeven.

Vanaf eind 2015 wordt het aantal archeologische complexen en terreinen niet meer geregistreerd. De stand van het aantal complexen en terreinen is derhalve eind 2015 'bevoren'. In 2016 zijn er wel archeologische rijksmonumenten bijgekomen, maar is niet het aantal daarbij behorende complexen en terreinen vastgelegd. In deze indicator wordt derhalve de stand van het aantal complexen en terreinen eind 2015 weergegeven.

Archeologische terreinen

De 1.435 beschermde archeologische monumenten die eind 2015 in Nederland op 1.784 terreinen lagen waren van verschillende omvang. In sommige gevallen gaat het om een grafheuvel met een bufferzone van 10 m, terwijl andere monumenten vele hectares prehistorisch akkerareaal omvatten. Daarnaast zijn er ook archeologische monumenten waar resten en sporen uit verschillende perioden en van verschillende complexen bij elkaar liggen (ensembles).

Meeste terreinen < 1 ha.

Een groot deel van de terreinen heeft een omvang kleiner dan 1 hectare (1.095). Van deze groep is meer dan de helft (621) zelfs kleiner dan 200 m². Het kleinste monument van Nederland ligt in Limburg heeft een omvang van 23 m². Dit is de steenkist van Stein, een graf uit het midden neolithicum.

Terreinen > 1 ha.

689 terreinen hebben een omvang van 1 hectare of meer, waarvan er 10 groter zijn dan 100 hectare. Een voorbeeld hiervan is een terrein op de heide bij Ermelo, waarin een Romeins marskamp en een dertigtal grafheuvels uit de late prehistorie liggen. Een ander groot monument ligt in Flevoland. Dit monument betreft een terrein waar resten liggen uit de steentijd en scheepswrakken uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Het grootste archeologische monument is bijna 700 hectare groot en ligt in het duingebied bij Haamstede (Schouwen-Duiveland), een archeologisch landschap met resten uit het Neolithicum tot en met de Tweede Wereldoorlog.

Omvang per provincie

Wanneer gekeken wordt naar de omvang en spreiding van monumenten per provincie dan vallen een paar dingen op. Gelderland heeft zowel het hoogste aantal monumenten van geringe omvang (225) als ook het hoogste aantal van hele grote omvang (4). Het totaal aantal monumenten in de provincie Zuid Holland daarentegen is laag (57) en de helft van de terreinen zijn kleiner dan 1 ha (30). Groningen en Friesland hebben veel terreinen met een omvang tussen 1-10 hectare (respectievelijk 96 en 71). In veel gevallen zijn dit terpen en wierden die gemiddeld genomen een dergelijke omvang hebben.

Bronnen:

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed - ARCHIS - Monumentenregister

Lauwerier, R.C.G.M, & R.M. Lotte (red.), *Archeologiebalans 2002*, Amersfoort.

Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, *Monumenten van Romeins Nederland: beschermingsagenda archeologie 2008*, Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, *Erfgoedbalans 2009: Archeologie, monumenten en cultuurlandschap in Nederland*, Amersfoort.

Smit, B.I., J. Deeben, J. van Doesburg, E. Rensink, M. ter Schegget & E.M. Theunissen (red.), *Beschermingsprogramma archeologie 2013: selectievoorstel voor 28 nieuwe rijksmonumenten* (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 213), Amersfoort.

Zoetbrood, P.A.M., C.A.M. van Rooijen, R.C.G.M. Lauwerier, G. van Haaff & E. van As, *Uit balans: wordingsgeschiedenis en analyse van het bestand van wettelijk beschermde archeologische monumenten*, Amersfoort 2006.

Erfgoedinspectie, *Monitor Erfgoedinspectie: De staat van de naleving 2011-2012*

31 december 2015

Meetfrequentie:
onbekend

Verantwoording:

Vanaf eind 2015 wordt het aantal archeologische complexen en terreinen niet meer geregistreerd. De stand van het aantal complexen en terreinen is derhalve eind 2015 'bevroren'. In de jaren nadien zijn er wel archeologische rijksmonumenten bijgekomen, maar is niet het aantal daarbij behorende complexen en terreinen vastgelegd. In deze indicator wordt derhalve de stand van het aantal complexen en terreinen eind 2015 weergegeven.

De primaire informatie met betrekking tot archeologische monumenten is gebaseerd op data uit het Monumentenregister en de daarbij horende 'redengevende beschrijving'. Voor aanvullende gegevens over de overige terreinen en de aard (complextype) en datering van de archeologische resten die liggen binnen het betreffende monument is gebruikt gemaakt van data die geregistreerd staat in ARCHIS. Achtergrondinformatie is gehaald uit de publicaties van de Rijksdienst en zijn voorgangers o.a. uit de Archeologiebalans en de erfgoedbalans. Tenslotte is informatie benut uit een enquête die eind 2013 uitgevoerd is door de Erfgoedinspectie.

Lees [hier](#) meer over dit onderwerp.